

บทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชนเทศบาลตำบลปะเต
อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

Role of the Village Headman in Community Development: A Case Study of
Patae Subdistrict Municipality, Yaha District, Yala Province

มูสตอฟา ฮิเล¹, ดร.ธนภาค บุงจันทร์²

Mustofa Hile¹, Dr. Thanapark Boongchan²

สังกัดคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

Abstract

This research entitled The Role of village Headmen in Community Development in Patae Subdistrict, Yaha District, Yala Province aimed to (1) examine the level of village headmen's roles in community development, (2) investigate problems, obstacles, and limitations in their performance, and (3) propose guidelines for enhancing their roles in community development. The sample consisted of 389 respondents selected using Yamane's formula and proportionate stratified sampling. Data were collected through a five-point Likert scale questionnaire and analyzed using descriptive statistics and simple linear regression analysis.

The findings revealed that the overall role of village headmen was rated at a high level, and all role dimensions were positively associated with community development at the .05 significance level. Among the six dimensions, the Peace and Security Management Role had the strongest influence on community development. The model explained 20.1% of the variance in community development ($R^2 = .201$) and demonstrated a statistically significant positive effect ($\beta = .448$, Sig. = .000). The results indicate that maintaining public order, enhancing community safety, and effectively managing local conflicts are crucial factors contributing to community development. Therefore, strengthening headmen's capacities in peace and security management, alongside social and economic development efforts, is essential for achieving sustainable community development.

Keywords: village Headman Role, Community Development, Local Leadership, Yala Province

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องบทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชน เทศบาลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับบทบาทของผู้นำบ้านในการพัฒนาชุมชน 2) ศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำบ้านและ 3) เสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้นำบ้านในการพัฒนาชุมชน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 389 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดตัวอย่างตามสูตรของยามานะ และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้นำบ้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า บทบาทด้านการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนสูงที่สุด โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาชุมชนได้ร้อยละ 20.1 ($R^2 = .201$) และมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .448$, Sig. = .000) สะท้อนให้เห็นว่าการรักษาความสงบเรียบร้อย การสร้างความปลอดภัย และการจัดการปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในทุกมิติ ดังนั้น ควรส่งเสริมศักยภาพผู้นำบ้านในการบริหารจัดการความมั่นคงของชุมชนควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: บทบาทผู้นำบ้าน, การพัฒนาชุมชน, ผู้นำท้องที่, จังหวัดยะลา

บทนำ

ผู้นำบ้านนับได้ว่าเป็นสถาบันที่มีความผูกพันกับสังคมไทยมาช้านาน โดยได้รับการจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 และดำรงอยู่มาจนถึงทุกวันนี้ ในช่วงเวลาดังกล่าวมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่มาและอำนาจหน้าที่ของกำนันผู้นำบ้านอยู่ตลอดเวลา (กรมการปกครอง. 2559: 1) ดังนั้นในเรื่องที่มาของกำนันและผู้นำบ้านนั้น พระราชบัญญัติลักษณะปกครอง ท้องที่ พุทธศักราช 2457 บัญญัติให้ผู้นำบ้านมาจากการ “เลือก” ของประชาชน ในหมู่บ้านและในขณะที่กำนันให้มาจากการ “คัดเลือกกันเอง” ของผู้นำบ้าน การมีที่มา ลักษณะเช่นนี้ทำให้กำนันและผู้นำบ้านมีความเข้าใจว่าตนเองเป็น “ผู้แทน” ของประชาชน ในตำบลและหมู่บ้านเช่นเดียวกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล (กรมการปกครอง. 2559: 1)

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติม โดยพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 6 เมษายน 2551 ได้แก้ไขวาระการดำรงตำแหน่งของผู้นำบ้านจากวาระ 5 ปี เป็นให้ดำรงตำแหน่งจนอายุครบ 60 ปี และกำหนดให้ผู้นำบ้านรวมถึงกำนัน เป็นผู้ช่วย เหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้าน เพื่อให้กำนัน ผู้นำบ้าน ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และการรักษาความมั่นคงภายในซึ่งเป็นหน้าที่หลักที่สำคัญ จึงได้มีการกำหนด มาตรการในการควบคุม ดูแลอย่างเข้มงวด เช่น การลงโทษทางวินัยเช่นเดียวกับข้าราชการ นอกจากนี้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 มาตรา 14 (11) ได้กำหนดเหตุที่

ผู้ใหญ่บ้านต้องพ้นจากตำแหน่งว่า “ไม่ผ่านการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต้องทำอย่างน้อยทุก 5 ปี นับแต่วันที่ได้รับการแต่งตั้ง ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา” (กรมการปกครอง. 2556: 1)

พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 กำหนดให้ ผู้ใหญ่บ้านซึ่งรวมถึงกำนัน เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการปฏิบัติหน้าที่และเป็นหัวหน้า ราษฎรในหมู่บ้าน เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนภูมิภาค อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในด้าน การรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวกในสังคม การสร้างความสมานฉันท์และความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน การประสานอำนวยความสะดวก ราษฎรในการติดต่อขอรับบริการจากส่วนราชการต่าง ๆ การรับฟังปัญหาและ นำความเดือดร้อนทุกข์สุขและความต้องการที่จำเป็นของราษฎรแจ้งต่อทางราชการเพื่อให้ความช่วยเหลือ การสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการในพื้นที่การดูแลราษฎรในพื้นที่ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย การอบรมชี้แจงราษฎรให้มีความรู้ความเข้าใจในข้อราชการให้ความช่วยเหลือในกิจการสาธารณะประโยชน์ รวมถึงปฏิบัติการกิจตามนโยบายรัฐบาล หรืองานอื่นตามกฎหมายกำหนดจะเห็นได้ว่าผู้ใหญ่บ้านยังมีฐานะเป็นตัวแทนของรัฐ ตัวแทนของราษฎรเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ ความเดือดร้อนของราษฎรเพื่อนำเสนอต่อส่วนราชการ ทำให้ผู้ใหญ่บ้านนั้นมีความสำคัญในการปกครองที่เป็นผู้ประสานงานระหว่าง หน่วยงานของรัฐเองและหน่วยงานของรัฐกับประชาชนเป็นบุคคลที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากที่สุด (กรมการปกครอง. 2559: 1)

นอกเหนือจากอำนาจหน้าที่ที่ต้องถือปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะ ปกครองท้องที่แล้ว กำนันผู้ใหญ่บ้านยังเป็นตัวแทนของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ทุกกระทรวง ทบวง กรม ตามที่กฎหมายกำหนด และยังเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายอื่นอีกหลาย ฉบับที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่เฉพาะของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เช่น เป็นตัวแทนของรัฐ ในการปฏิบัติหน้าที่ของทุกกระทรวง ทบวง กรม ที่มีได้ถ่ายโอนไปให้ท้องถิ่น ดำเนินการ อำนาจหน้าที่เกี่ยวกับความอาญา ในฐานะเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตาม มาตรา 2 (1) (16) มาตรา 72 และ มาตรา 92 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญา การเป็นผู้ไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทของราษฎรในท้องที่ รวมถึงการ เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะให้อำนาจไว้ เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พ.ศ.2484 พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. 2507 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครอง สัตว์ป่า พ.ศ. 2535 พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ. 2526 พระราชบัญญัติป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. 2518 พระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 พระราชบัญญัติการรับราชการทหาร พ.ศ. 2497 พระราชบัญญัติอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน วัตถุระเบิดดอกไม้เพลิง และสิ่งเทียมอาวุธปืน พ.ศ. 2490 ประมวล กฎหมายที่ดินและกฎหมายอื่น ๆ ที่ให้อำนาจกำนัน ผู้ใหญ่บ้านไว้เป็นการเฉพาะและการปฏิบัติงานภารกิจหรืองานอื่นตามกฎหมายหรือระเบียบแบบแผนของทางราชการ หรือตามที่กระทรวง ทบวง กรม หน่วยงานอื่นของรัฐ เช่น นำนโยบายที่สำคัญของรัฐ หรือนโยบายเร่งด่วนของรัฐไปปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผล (กรมการปกครอง. 2559: 1)

การดำรงอยู่ของกำนันผู้ใหญ่บ้านมีความสำคัญอย่างมาก เพราะกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น โดยเป็นผู้เสนอความต้องการของราษฎรในท้องที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำไปจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ประสานงานตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ให้ถูกต้อง โปร่งใส และเป็นไปตามกฎหมาย และอำนาจของผู้ใหญ่บ้าน ก็ไม่ได้มีอำนาจหน้าที่ซ้ำซ้อนกันกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่อย่างใด แต่เป็นการมี อำนาจหน้าที่ในการสนับสนุน ร่วมมือประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้อำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นการดำเนินการนโยบายบริการ

สาธารณะที่ได้รับการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ในขณะที่กำนันผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ในการดูแลด้านการปกครอง การรักษาความสงบเรียบร้อย การอำนวยความสะดวก ธรรมรวมถึงการเสริมสร้างความมั่นคงในตำบลและหมู่บ้านเป็นหลัก (กรมการปกครอง. 2559: 1)

ดังนั้น เมื่อเห็นความสำคัญของสถาบันกำนันผู้ใหญ่บ้าน การคงอยู่ของสถาบัน ดังกล่าวภายใต้กระแสความผันผวนทางการเมืองดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ย่อมมีความจำเป็น ที่จะต้องมีการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านตามเงื่อนไขแห่งพระราชบัญญัติ ลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช 2457 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติลักษณะ ปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 มาตรา 14 (11) ซึ่งการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ต้องการประเมินขีดความสามารถที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานให้บรรลุสัมฤทธิ์ผล ซึ่งจะเป็นการวัดเพื่อนำไปเปรียบเทียบกับความคาดหวังที่กำหนดไว้ในรูปแบบวัตถุประสงค์ โดยให้ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้าน เนื่องจาก ประชาชน (กรมการปกครอง. 2559: 1)

ทั้งนี้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2551 ระบุให้ หลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษานั้น มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดให้ราษฎรในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติ หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านด้วย เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกลไกสำคัญของ ระบบประชาธิปไตย เมื่อมีการรับฟังความคิดเห็น จะทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการ ประเมินผู้ใหญ่บ้านของตนเอง นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนจะเป็นพลัง ขับเคลื่อนให้การพัฒนาเป็นไปตาม ความต้องการของชุมชน รวมทั้งประสิทธิผลการปฏิบัติ หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพัฒนาหมู่บ้าน เพราะเป็นการพัฒนาจาก การรับรู้ปัญหาของชุมชนอย่างแท้จริงทำให้สามารถแก้ไขปัญหาได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาที่ทำให้เกิดความสุข ความสมบูรณ์ขึ้น การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในด้านการพัฒนา (People Participation for Development) ได้รับการยอมรับและ ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติในงานพัฒนากระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้นมิได้ขึ้นอยู่กับ การริเริ่ม หรือการวางแผนโดยรัฐ หรือองค์การใด ๆ แต่ความสำเร็จนั้นอยู่ที่ประชาชนในชุมชน ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการอย่างเป็นอิสระ มีวัตถุประสงค์ในการเข้าร่วมอย่าง ชัดเจน ที่จะพัฒนาสร้างคุณค่าร่วมกับสังคม เข้ามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและสนับสนุน กิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อ การทำงานในรูปแบบกลุ่มหรือองค์กรชุมชน ที่มีพลังกลุ่ม จะเป็นปัจจัยสำคัญในการสื่อสารกับชุมชนผู้มีส่วนได้เสีย การนำเสนอข้อมูลชุมชนรวมถึง สิ่งที่มีคุณค่าในท้องถิ่นได้อย่างรอบด้าน และขับเคลื่อนกระบวนการให้งานพัฒนาด้าน ต่าง ๆ ให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายและความคาดหวังร่วมกัน นอกจากนี้การ พัฒนาจำเป็นต้องมีการรวมพลัง เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาหรือแสวงหาแนวทางการพัฒนา ของท้องถิ่น (กรมการปกครอง. 2559: 1)

การศึกษาบทบาทผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาชุมชน ศึกษากรณี เทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา ผู้มีสถานภาพทางสังคมที่สำคัญ ระดับตำบล หมู่บ้าน ถือได้ว่าเป็นผู้นำ ที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดนั้นมีหน้าที่บทบาทในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างไร โดยเฉพาะเมื่อมีการ แก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 (ฉบับแก้ไข พ.ศ. 2551) ที่กำหนดวาระการ ดำรงตำแหน่งกำนันผู้ใหญ่บ้าน จากวาระการดำรงตำแหน่ง 5 ปี แก้ไขเปลี่ยนเป็นดำรงตำแหน่ง วาระ 60 ปี ถูกเพ่งเล็งว่าจากการเปลี่ยนแปลงวาระการดำรงตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้านดังกล่าว จะมีผลสำคัญอย่างมากที่สุดในการชี้นำและให้ประชาชนที่อยู่ในการปกครองของตนเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือกระบวนการทางการเมืองตามที่ตนต้องการ จึงทำการศึกษาถึงบทบาทของบทบาทผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาชุมชน ศึกษาปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดของบทบาทผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาชุมชน เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบทบาทของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ในการเสริมสร้างการมี

ส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนที่มีคุณภาพคือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองอิสระบนพื้นฐานของความรู้ ความตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา
- เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติบทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา
- เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้นำบ้านในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งเน้นศึกษาบทบาทของผู้นำบ้านในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและตัวกลางระหว่างรัฐกับประชาชน โดยแบ่งเป็น 2 มิติหลัก 1) บทบาทของผู้นำบ้าน ศึกษาตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย (พ.ร.บ. ลักษณะปกครองท้องที่) และบทบาทตามธรรมชาติ (ผู้นำบารมี/ผู้นำทางจิตวิญญาณ) ในการกระตุ้น รณรงค์ และสร้างความเข้าใจเรื่องการเมือง และ 2) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ศึกษาพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน เช่น การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง, การร่วมทำประชาคมหมู่บ้าน, การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล และการรวมกลุ่มเพื่อเรียกร้องสวัสดิการหรือสิทธิในชุมชน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนมีสัญชาติไทยและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา จำนวน 13,850 คน (ตำบลปะแต, 2569)

2. กลุ่มตัวอย่าง:

ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 บริบูรณ์ขึ้นไป มีสัญชาติไทยและมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา จำนวน 387 คน ที่ได้จากสูตรของทาร์โวยาแมน (Taro Yamane) ซึ่งใช้ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม หรือมีลักษณะการรวมกลุ่มทางสังคมที่เข้มแข็ง ซึ่งส่งผลต่อรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่น่าสนใจ

ขอบเขตด้านตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

- ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ บทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต ประกอบด้วย 1) ด้านการปกครอง 2) ด้านการพัฒนา 3) ด้านการบริการประชาชน 4) ด้านการ

ประสานงาน 5) ด้านนโยบายและการสนับสนุน 6) ด้านการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ (เช่น บทบาทด้านการประสานงาน, บทบาทด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร, บทบาทด้านการเป็นแบบอย่าง)

2. ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต ประกอบด้วย 1) ด้านความเข้มแข็งของชุมชน 2) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน 3) ด้านความร่วมมือของประชาชนในชุมชน 4) ด้านความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในพื้นที่ 5) ด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารจัดการชุมชน

ขอบเขตงานเวลา

ระหว่างเดือน เมษายน พ.ศ. 2569 – กันยายน 2569

บททวนวรรณกรรม

การมีส่วนร่วมของประชาชน

ปรัชญา เวสารัชช์ (อ้างถึงใน ชาญญะ กิจนุเคราะห์, 2557) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าต้องครอบคลุม ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นครอบคลุมถึงการสร้างโอกาสที่เอื้อหรือเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคน และสังคมได้รวมกิจกรรมนำไปสู่การพัฒนา และทำให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน สะท้อนให้เห็นการเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยความสมัครใจเป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย การวางแผน และดำเนินโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการแบ่งสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาการพิจารณาในมิติดังกล่าวการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการเชื่อมระหว่างส่วนที่ประชาชนลงทุน (แรงงานและทรัพยากร) เพื่อการพัฒนากับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจแตกต่างกันไปตามสภาพโครงสร้างการบริหารนโยบายและลักษณะเศรษฐกิจสังคมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียง เทคนิควิธีการแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดการพัฒนาที่มุ่งประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน

ทองศักดิ์ คุ่มไชนะ (อ้างถึงใน ชาญญะ กิจนุเคราะห์, 2557) ได้ให้โดยความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมลักษณะของการร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการที่กลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาสและใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดแก้ไขปัญหาความต้องการของตนโดยการช่วยเหลือ จากหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

เจริญ ภัสระ (อ้างถึงใน ชาญญะ กิจนุเคราะห์, 2557) ได้ให้โดยความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน (People's participation) หรือการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า หมายถึง ความพร้อมและโอกาสที่ทั้งฝ่ายรัฐบาล และฝ่ายประชาชนหรือชุมชนของผู้รับผิดชอบ และกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันและยังได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในทฤษฎีที่แตกต่างกันอีก 4 ความหมาย คือ

1. การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการของประชาชนซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นผู้ที่อยู่ในวงนอกระบบราชการได้เพิ่มความสามารถในการควบคุมทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ตามสภาวะสังคมที่เป็นอยู่

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมใช้และกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจ

และสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม และในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง

3. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์ความรู้และความชำนาญร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

4. การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ กระบวนการที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้รับโอกาส และได้ใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิด แสดงออกซึ่งสิ่งที่เขามีแสดงออกซึ่งสิ่งที่เขา ต้องการแสดงออก ซึ่งปัญหาที่กำลังเผชิญและแสดงถึงซึ่งวิธีแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติโดยการ ช่วยเหลือของหน่วยงานภายนอกน้อยที่สุด

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน

เจมส์แอล เครยตัน (2554) กล่าวไว้ ดังนี้

1. คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น เนื่องจากกระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนจะช่วยสร้างความกระจ่างให้กับวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบาย และบ่อยครั้งที่การมีส่วนร่วมของประชาชนนำมาสู่การพิจารณาทางเลือกใหม่ ๆ ที่น่าจะเป็นคำตอบที่มีประสิทธิผลที่สุดได้

2. ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง แม้ว่าการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมจะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายมากกว่าการตัดสินใจฝ่ายเดียว แต่การตัดสินใจฝ่ายเดียวที่ไม่คำนึงถึงความต้องการแท้จริงของประชาชนนั้นอาจนำมาซึ่งการโต้แย้งคัดค้านหรือการฟ้องร้องกัน อันทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงในระยะยาว เกิดความล่าช้า และความล้มเหลวของโครงการได้ในที่สุด

3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนจะสร้างข้อตกลงและข้อผูกพันอย่างมั่นคงในระยะยาวระหว่างกลุ่มที่มีความแตกต่างกัน ช่วยสร้างความเข้าใจระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ลดข้อโต้แย้งทางการเมืองและช่วยให้เกิดความชอบธรรมต่อการตัดสินใจของรัฐบาล

4. การนำไปปฏิบัติง่ายขึ้น การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ประชาชนมีความรู้สึกของการเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และทันทีที่การตัดสินใจได้เกิดขึ้น พวกเขาก็อยากเห็นมันเกิดผลในทางปฏิบัติ และยังอาจเข้ามาช่วยกันอย่างกระตือรือร้นอีกด้วย

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด เพราะการเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ เข้ามาแสดงความต้องการและข้อห่วงกังวลตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ จะช่วยลดโอกาสของการโต้แย้งและการแบ่งฝ่าย ที่จะเป็นปัจจัยให้เกิดการเผชิญหน้าอย่างรุนแรงได้

6. การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรมเนื่องจากกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม จะสร้างความน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและเกิดความชอบธรรมโดยเฉพาะเมื่อต้องมีการตัดสินใจในเรื่องที่มีการโต้แย้งกัน

7. การคาดการณ์ความห่วงกังวลและทัศนคติของสาธารณชน เพราะเมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มาทำงานร่วมกับสาธารณชนในกระบวนการมีส่วนร่วม พวกเขาจะรับรู้ถึงความห่วงกังวล และมุมมองของสาธารณชนต่อการทำงานขององค์กร ซึ่งจะทำให้เจ้าหน้าที่สามารถคาดการณ์ปฏิกิริยาตอบสนองของสาธารณชนต่อกระบวนการและการตัดสินใจขององค์กรได้

8. การพัฒนาภาคประชาสังคม ประโยชน์อย่างหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ทำให้ประชาชนมีความรู้ทั้งในส่วนของเนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐรวมทั้งเป็นการฝึกอบรมผู้นำ และทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ทักษะการทำงานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต

การพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดการพัฒนาในที่นี้ หมายถึง แนวทางในการก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้ทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิกในสังคมตั้งแต่ระดับบุคคล สถาบันไปจนถึงระดับสังคมจากลักษณะที่สังคมเคยเป็นอยู่ให้ก้าวไปสู่การเป็นสังคมตามแบบอย่างที่เราจะเป็นหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ซึ่งอาจเรียกว่า สังคมที่ได้รับการพัฒนานั้นเองคำว่าพัฒนาถูกกำหนดขึ้นโดยนักวิชาการด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไป ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาต่างมีรากฐานพัฒนาการทางความคิดที่แตกต่างกันด้านความเชื่อพื้นฐานของนักคิดแต่ละยุคสมัยและความเหมาะสมของสถานการณ์ภายใต้บริบทการพัฒนาที่แตกต่างกันในแต่ละกลุ่มทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ ทฤษฎีความทันสมัย ทฤษฎีการพัฒนาแบบพึ่งพา และทฤษฎีทางเลือกอื่น ๆ ได้แก่ ทฤษฎีการพัฒนาที่เน้นความต้องการขั้นพื้นฐาน และทฤษฎีการพัฒนาแบบยั่งยืน

ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น

การพัฒนาชุมชนได้มีกำเนิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับกันมานานแล้วและจากการที่การพัฒนา ชุมชนได้ถูกนำมาใช้และรับการยอมรับอย่างแพร่หลายจึงได้มีองค์การ หน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ ความหมายของการพัฒนาชุมชน ดังนี้

ความหมายทางด้านการพัฒนาท้องถิ่น นักพัฒนาได้ให้ความหมายของการพัฒนา ไว้ว่าหมายถึง การที่คนในท้องถิ่นและสังคมโดยส่วนรวมได้ร่วมกันดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงความรู้ความสามารถของตนเอง และร่วมกันเปลี่ยนแปลงคุณภาพชีวิตของตนเองชุมชนสังคมให้ดีขึ้น

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2525 อ้างอิงใน จิตติมา อัครนิติพงศ์, 2557) การพัฒนาเป็นเสมือนกลวิธีหรือมรรควิธี (Mean) ที่ทำให้เกิดผล (Ends) ที่ต้องการ คือ คุณภาพชีวิต ชุมชน และสังคมดีขึ้น

ยุวัฒน์ วุฒเมธิ (2534 อ้างอิงใน จิตติมา อัครนิติพงศ์, 2557) นักพัฒนาได้ให้ความหมายของ การพัฒนาไว้ใกล้เคียงกับนักสังคมวิทยา คือเป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงมนุษย์ และสังคมมนุษย์ให้ดีขึ้น แต่นักพัฒนาชุมชนมุ่งเน้นที่มนุษย์ในชุมชนต้องร่วมกันดำเนินงานและได้รับผลจากการพัฒนาร่วมกันคำว่า “การพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น” มาจากแนวความคิด “การศึกษามวลชน” (Mass Education) ในประเทศแถบทวีปแอฟริกาที่เป็นอาณานิคมของประเทศอังกฤษ ซึ่งมีหลักการว่า การสร้างคนให้เป็นพลเมืองดีนั้นสามารถเริ่มจากหน่วยเล็ก 1 ในชุมชนและท้องถิ่นจะต้องมุ่งไปที่ชุมชนโดยรวม เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษา เรียนรู้ ตระหนักและได้เข้ามามีส่วนร่วมถึงขั้นสูงสุด คือ การเข้าไปควบคุมการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคมที่เกิดขึ้นรอบตัวของเขาเอง การศึกษามวลชนเป็นการศึกษานอกระบบมากกว่าการศึกษาในระบบ เพื่อให้ประชาชนตื่นตัวและรับผิดชอบตนเองต่อไป

จากความหมายดังที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การพัฒนาชุมชน หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงคนและชุมชนให้ดีขึ้น โดยใช้พลังและความร่วมมือจากคนในชุมชนและหน่วยงานของรัฐ และองค์กรในชุมชน เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดความก้าวหน้าทั้งในด้าน คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคมการเมือง การปกครอง โดยมุ่งยกระดับมาตรฐานการครองชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชน

การกำหนดความหมายของคำว่า การพัฒนาชุมชนนั้นมี 2 แนวทาง คือแนวทางแรกเป็นการนำคำว่า “การพัฒนา” กับคำว่า “ชุมชน” มารวมกันแล้วกำหนดความหมายขึ้นใหม่ แนวทางที่สอง ถือว่า การพัฒนาชุมชนเป็นคำ

เดียวกัน มีความหมายเฉพาะตัวเอง (ซึ่งมีความหมายไม่แตกต่างกัน) เกี่ยวกับความหมายของการพัฒนาชุมชนนี้ มีผู้คนจำนวนมากมีความเข้าใจว่า มีความหมาย เช่นเดียวกับคำว่า “การพัฒนา” และนำมาใช้แทนกันอยู่เสมอซึ่งไม่เป็นการถูกต้องเพราะการพัฒนา ชุมชนเป็นคำที่มีความหมายเฉพาะในตัวเองและมุ่งเน้นการพัฒนาคนในชุมชนด้วยวิธีการพัฒนาชุมชน เป็นสำคัญ ส่วนคำว่า “การพัฒนา” เป็นคำกลาง ๆ ที่ใช้กันทั่วไปและใช้ประกอบกับคำอื่น โดยไม่ มุ่งเน้นที่ตัวคนในชุมชนเท่านั้น เช่น การพัฒนาเทคโนโลยี การพัฒนาชนบท การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาคมนาคมสื่อสาร เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาชุมชนแตกต่างกับการพัฒนาเหล่านี้อย่างชัดเจน การพัฒนาชุมชนเป็นวิธีการที่สามารถนำไปช่วยในการดำเนินงานพัฒนาด้านอื่น ๆ ให้ประสบความสำเร็จ ได้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะว่า การพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาคนให้มีความพร้อมที่จะรองรับกิจกรรมการพัฒนาเหล่านั้นได้นั่นเอง (สนธยา พลศรี, 2547 อ้างอิงใน พรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ, 2560)

ความสำคัญของการพัฒนาท้องถิ่น

มยุรี วัดแก้ว (อ้างอิงใน พรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ, 2560) ได้อธิบายความสำคัญของการพัฒนาชุมชนไว้ดังนี้

1. ความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ เป็นที่ทราบกันดีว่าปัญหาที่ชุมชนชนบทประสบกันอยู่ทั่วไปก็คือ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ประชาชนประสบความยากลำบากมีความแร้นแค้นเนื่องจากการขาดความรู้ในการผลิตสมัยใหม่ วิธีการผลิตยังอยู่ภายใต้อิทธิพลของธรรมชาติ รวมทั้งขาดแคลนเงินทุน ขาดแคลนอุปกรณ์ในการผลิตเกษตรกรรมมักขายผลผลิตให้แก่พ่อค้าคนกลางในต่ำและช่องทางประกอบอาชีพอย่างอื่นมีจำกัดหลังจากเก็บเกี่ยวแล้วเกษตรกรส่วนใหญ่จะว่างงาน การนำเอาการพัฒนาชุมชนมาใช้จะทำให้เศรษฐกิจของเกษตรกรชาวชนบทดีขึ้น คือ

- 1.1 ช่วยยกระดับการครองชีพของประชาชนให้ดีขึ้น
- 1.2 ช่วยแก้ไขปัญหาว่างงาน
- 1.3 ส่งเสริมให้ประชาชนได้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
- 1.4 ลดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้นในสังคม
- 1.5 ทำให้ประชาชนมีฐานด้านเศรษฐกิจดีขึ้นและประเทศชาติมีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ

2. ความสำคัญทางสังคมประชาชนในชนบทโดยโอกาสทางการศึกษา เป็นเหตุให้ชาวชนบทมีสภาพความเป็นอยู่ทางด้านสุขภาพอนามัยต่ำไปด้วย สุขภาพของชาวชนบทเป็นแบบสามวันดีสี่วันไข้ เป็นโรคขาดสารอาหารและทางเดินอาหาร ก่อให้เกิดการด้อยคุณภาพของประชาชนส่วนด้านความคิดต่าง ๆ นับว่ายังเป็นแนวความคิดที่ล้าสมัยยึดมั่นในเรื่องไสยศาสตร์ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนในชนบทเจริญช้าและมีผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ การนำเอาวิธีการพัฒนาชุมชนเข้าไปใช้ในชุมชน มี ผลทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนไปในทางที่ดี คือ

- 2.1 ทำให้ประชาชนได้รู้จักปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของตนเองให้ดีขึ้น
- 2.2 ช่วยให้ประชาชนรู้จักป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ รักษาอนามัยครอบครัวให้ดีขึ้น
- 2.3 เป็นการลดความแตกต่างระหว่างชนชั้นในสังคมให้บรรเทาเบาบางลงสร้างความเป็นธรรมให้เกิดขึ้น

แก่สมาชิก

- 2.4 ช่วยปรับปรุงชีวิต ความสัมพันธ์ในครอบครัวและสังคมให้ดีขึ้น
- 2.5 ทำให้ประชาชนรู้จักหน้าที่ของตนและมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น

3. ความสำคัญทางด้านการเมืองการปกครองจากปัญหาเศรษฐกิจ และสังคมที่ชาวบ้านชนบทได้รับทำให้มีผลสืบเนื่องมาสู่ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง ด้วยต้นเหตุคือความยากจนที่ทำให้ชาวบ้านไม่มั่นใจในการเมืองการ

ปกครอง ประชาชน ถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของคนบางกลุ่มเท่านั้น ปัญหาความยากจนจะโยงมาสู่ปัญหาการเมือง คงจะเห็นได้จากปัญหาผู้ก่อการร้าย และการด้อยการศึกษาที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่น่าไปสู่ปัญหานี้ การไม่เข้าใจในเรื่องการเมืองประกอบกับความยากจน เมื่อมีฝ่ายตรงข้ามมาเกลี้ยกล่อมชักชวนก็เห็นตามไปด้วย ดังนั้นการพัฒนาชุมชน จึงมีผลต่อการเมืองการปกครอง ดังนี้

- 3.1 เป็นการก่อให้เกิดความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชนท้องถิ่นและคนในชาติ
- 3.2 ทำให้ประชาชนเกิดความรัก ความเข้าใจในรัฐบาลและประเทศชาติของตนยิ่งขึ้น
- 3.3 เป็นการขจัดความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นระหว่างประชาชนกับประชาชน และระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

3.4 ทำให้ประชาชนสนใจที่จะปกครองตนเองและเข้าใจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น การพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้การพัฒนารัฐบาลก้าวหน้าได้ ฉะนั้นในการพัฒนาชุมชนจึงพยายามที่จะพัฒนาในด้านต่าง ๆ ไปพร้อมกันทุกด้านที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เพราะจะมีส่วนช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างมากมาย กล่าวคือหากเราพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียว โดยละทิ้งหรือไม่ให้ความสำคัญแก่ด้านอื่นอย่างเท่าเทียมกัน แล้วด้านที่พัฒนานั้นจะไม่ประสบผลสำเร็จเพราะมีด้านที่ไม่พัฒนาเป็นเครื่องถ่วงอยู่ด้วยเหตุนี้การ พัฒนาชุมชนจึงต้องพัฒนาทั้งคนและวัตถุไปพร้อม ๆ กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่จริงในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะลา จังหวัดยะลา ครอบคลุมพื้นที่ 9 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 13,850 คน (ข้อมูลจากงานทะเบียนราษฎร เทศบาลตำบลปะแต, กันยายน 2568)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาและอาศัยอยู่จริงในเขตเทศบาลตำบลปะแต จังหวัดยะลาจำนวน 389 คน จากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การคำนวณ และกลุ่มตัวอย่างที่ได้สามารถเป็นตัวแทนของประชาชนได้อย่างสมบูรณ์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 คน

การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) และการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนตัวอย่างมากน้อยตามสัดส่วนของจำนวนประชากรในแต่ละหมู่บ้าน และทำการสุ่มตัวอย่างในแต่ละพื้นที่จนครบจำนวนตามที่กำหนด ผู้วิจัยสามารถกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนขนาดของประชากรกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ศาสนา ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และภูมิลำเนา

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับบทบาทของผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะลา จังหวัดยะลา

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติบทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
2. ผู้วิจัยได้ขอหนังสือทางสถาบันรัชต์ภาคย์ วิทยาเขตยะลา ออกหนังสือเพื่อขอความร่วมมือไปยังนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมะนังยง กำหนด ผู้นำบ้านและประชาชนในพื้นที่
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ประชากรกลุ่มตัวอย่างผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติ ดังนี้

1. สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ (Frequency), ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงต้องกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อจัดระดับค่าเฉลี่ยออกเป็นช่วง ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ค่าเฉลี่ยเกณฑ์ 4.50 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในมากที่สุด หรือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
 - 1.2 ค่าเฉลี่ยเกณฑ์ 3.50 – 4.49 กำหนดให้อยู่ในมาก หรือ เห็นด้วย
 - 1.3 ค่าเฉลี่ยเกณฑ์ 2.50 – 3.49 กำหนดให้อยู่ในปานกลาง หรือ ไม่แน่ใจ
 - 1.4 ค่าเฉลี่ยเกณฑ์ 1.50 – 2.49 กำหนดให้อยู่ในน้อย หรือ ไม่เห็นด้วย
 - 1.5 ค่าเฉลี่ยเกณฑ์ 1.00 – 1.49 กำหนดให้อยู่ในน้อยที่สุด หรือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับทดสอบสมมติฐาน โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้ วิเคราะห์โดยการทดสอบค่าที (t-test) ในกรณีตัวแปรต้นสองกลุ่ม และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way ANOVA) ในกรณีตัวแปรต้นตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างเป็นสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference: LSD.)

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับบทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อบทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต จังหวัดยะลา

บทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชน ในเขตเทศบาลตำบลปะแต	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการปกครอง	4.94	.11	มากที่สุด
2. ด้านการพัฒนา	4.82	.14	มากที่สุด
3. ด้านการบริการประชาชน	4.91	.52	มากที่สุด
4. ด้านการประสานงาน	4.83	.55	มากที่สุด
5. ด้านนโยบายและการสนับสนุน	4.79	.17	มากที่สุด
6. ด้านการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่	4.87	.15	มากที่สุด
รวม	4.86	.15	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้นำบ้านในการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.15) สะท้อนให้เห็นว่ากำนันสามารถปฏิบัติหน้าที่และขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชนในพื้นที่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการปกครอง ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.11) รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริการประชาชน ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.52) ด้านการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.15) ด้านการประสานงาน ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.55) ด้านการพัฒนา ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.14) และด้านนโยบายและการสนับสนุน ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.17) ตามลำดับ

ผลการศึกษาดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ผู้นำบ้านมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการชุมชน โดยเฉพาะด้านการปกครองและการให้บริการประชาชน ซึ่งเป็นภารกิจหลักที่ประชาชนรับรู้และประเมินผลในเชิงบวกอย่างเด่นชัด อันสะท้อนถึงศักยภาพของกำนันในการเป็นกลไกสำคัญของรัฐในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติบทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต จังหวัดยะลา โดยรวม

การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลปะแต	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน	4.79	.19	มากที่สุด
2. ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน	4.76	.22	มากที่สุด
3. ด้านความร่วมมือของประชาชนในชุมชน	4.82	.23	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นด้านการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต จังหวัดยะลา โดยรวม (ต่อ)

การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาล ตำบลปะแต	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
4. ด้านความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในพื้นที่	4.80	.55	มากที่สุด
5. ด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารจัดการชุมชน	4.82	.16	มากที่สุด
รวม	4.80	.16	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ระดับความคิดเห็นด้านการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.16) สะท้อนให้เห็นว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีทัศนคติเชิงบวกอย่างสูงต่อผลลัพธ์การพัฒนาชุมชนในพื้นที่ และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกันค่อนข้างมาก เนื่องจากค่า S.D. อยู่ในระดับต่ำ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความร่วมมือของประชาชนในชุมชน ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.23) อยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารจัดการชุมชน ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.16) อยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาชุมชนในพื้นที่มีฐานสำคัญจากการมีส่วนร่วมของประชาชน และประชาชนรับรู้ถึงประสิทธิภาพของการบริหารจัดการชุมชนในระดับสูง รองลงมา คือ ด้านความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในพื้นที่ ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.55) อยู่ในระดับมากที่สุด ตามด้วย ด้านความเข้มแข็งของชุมชน ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.19) และด้านคุณภาพชีวิตของประชาชน ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.22) ซึ่งแม้เป็นค่าเฉลี่ยต่ำสุดในตาราง แต่ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน กล่าวโดยสรุป ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแตมีภาพรวมอยู่ในระดับสูงมากทุกมิติ โดยเฉพาะมิติด้านความร่วมมือและความพึงพอใจของประชาชน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญของความเข้มแข็งทางสังคมและศักยภาพการบริหารจัดการชุมชน ทั้งนี้ ค่าความแปรปรวนที่ต่ำในภาพรวมสะท้อนว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างชัดเจน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชนโดยรวม

ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในเขตเทศบาลตำบลปะแต	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำบ้าน	2.59	.35	ปานกลาง
2. ด้านข้อจำกัดต่อการพัฒนาชุมชน	2.23	.27	น้อย
รวม	2.41	.28	น้อย

จากตารางพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อ ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติงานบทบาทของผู้นำบ้านต่อการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.28) สะท้อนว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าอุปสรรคต่อการทำงานของผู้นำบ้านในพื้นที่ไม่ได้อยู่ในระดับรุนแรงมากนัก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำบ้าน ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.35) อยู่ในระดับน้อย แสดงว่า แม้การปฏิบัติ

หน้าที่ของผู้ใหญ่บ้านยังมีข้อจำกัดบางประการ แต่โดยภาพรวมประชาชนรับรู้ว่าเป็นปัญหาในระดับต่ำ และไม่ได้เป็นอุปสรรคหลักต่อการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชน รองลงมา คือ ด้านข้อจำกัดต่อการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.27) ซึ่งอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกัน สะท้อนว่า ปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาชุมชน เช่น ทรัพยากร งบประมาณ การประสานงานหรือความร่วมมือของประชาชน อาจมีอยู่บ้าง แต่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาในระดับสูง

โดยสรุป ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการปฏิบัติงานของผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต อยู่ในระดับ น้อย ทั้งสองด้าน แสดงถึงศักยภาพของผู้ใหญ่บ้านและกลไกชุมชนที่สามารถดำเนินงานพัฒนาได้ค่อนข้างราบรื่น อย่างไรก็ตาม ยังควรให้ความสำคัญกับการลดข้อจำกัดในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนทรัพยากร และการเสริมระบบประสานงาน เพื่อยกระดับประสิทธิภาพการพัฒนาชุมชนให้มั่นคงและยั่งยืนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในการส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลา

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลตำบลปะแต อำเภอยะหา จังหวัดยะลาโดยรวม

แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ใหญ่บ้าน	4.59	.35	มากที่สุด
2. ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและเครือข่าย	4.76	.58	มากที่สุด
3. ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาชุมชน	4.52	.36	มากที่สุด
รวม	4.63	.29	มากที่สุด

จากตารางพบว่า ระดับความคิดเห็นต่อ แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.29) แสดงว่าประชาชนเห็นด้วยอย่างสูงต่อแนวทางการยกระดับบทบาทของผู้ใหญ่บ้าน และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมีความสอดคล้องกันค่อนข้างมากเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนจากภาครัฐและเครือข่าย ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.58) อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนว่า การพัฒนาบทบาทของผู้ใหญ่บ้านจำเป็นต้องได้รับการหนุนเสริมจากหน่วยงานรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเครือข่ายภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อเพิ่มทรัพยากร งบประมาณ ความรู้ และกลไกการประสานงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้ใหญ่บ้าน ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.35) มีอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า ประชาชนให้ความสำคัญกับการเสริมสมรรถนะของกำนัน ทั้งด้านภาวะผู้นำ การบริหารจัดการชุมชน การประสานงาน การสื่อสารสาธารณะ และความสามารถในการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนและการพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.36) แต่ยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า ประชาชนยังคงเห็นความสำคัญของการเปิดพื้นที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการคิด ตัดสินใจ ดำเนินงานและติดตามผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กล่าวโดยสรุป ผลการวิเคราะห์ชี้ว่า แนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้ใหญ่บ้านควรมุ่งเน้น 3 มิติสำคัญ ได้แก่ การสนับสนุนจากภาครัฐและเครือข่าย การพัฒนาศักยภาพกำนัน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยเฉพาะการเสริมกลไกสนับสนุนจากภายนอก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนว่า การพัฒนาบทบาทผู้ใหญ่บ้านให้มีประสิทธิภาพไม่สามารถดำเนินการโดยกำนันเพียงลำพัง แต่ต้องอาศัยการบูรณาการทรัพยากรและความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้ใหญ่บ้านต่อการพัฒนาชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านยังคงเป็นกลไกสำคัญในการบริหารจัดการพื้นที่ระดับฐานราก แม้ว่าพื้นที่ศึกษาจะอยู่ภายใต้การบริหารของเทศบาลตำบลปะแตแล้วก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ใหญ่บ้านยังคงมีบทบาทสำคัญทั้งในด้านการปกครอง การพัฒนา การประสานงาน การสนับสนุนนโยบายและการดูแลความสงบเรียบร้อยของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดภาวะผู้นำชุมชน (Community Leadership Theory) ของ Rothman (2008) ที่อธิบายว่า ผู้นำชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนา โดยทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างประชาชนกับองค์กรภาครัฐ ตลอดจนจนระดมทรัพยากรและความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับแนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital Theory) ของ Putnam (1993) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และเครือข่ายความร่วมมือภายในชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชน โดยผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายทางสังคม สร้างความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำศาสนา และองค์กรภาคประชาสังคม ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับแนวคิดทุนทางสังคม (Social Capital Theory) ของ Putnam (1993) ที่ชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และเครือข่ายความร่วมมือภายในชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชน โดยผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางของเครือข่ายทางสังคม สร้างความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำศาสนา และองค์กรภาคประชาสังคม ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง

บทบาทด้านการปกครองมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด และส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สะท้อนว่า การพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องมีฐานของความสงบเรียบร้อย ความเป็นธรรม และความเชื่อมั่นต่อผู้นำ หากผู้ใหญ่บ้านสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยความยุติธรรม ดูแลชุมชนอย่างทั่วถึง และแก้ไขข้อขัดแย้งได้อย่างเหมาะสม ย่อมทำให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น กล่าวได้ว่า บทบาทด้านการปกครองเป็นฐานของทุนทางสถาบันและความไว้วางใจทางสังคมในระดับชุมชน

บทบาทด้านการพัฒนาส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทมากกว่าการรักษาความสงบ แต่ยังเป็นผู้กระตุ้นและสนับสนุนการพัฒนาเชิงเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน โดยเฉพาะการส่งเสริมคุณภาพชีวิต การสนับสนุนกิจกรรมด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม และการพัฒนาสาธารณูปโภค ผลดังกล่าวสะท้อนว่า การพัฒนาชุมชนในพื้นที่ปะแตต้องอาศัยผู้นำที่เข้าใจบริบทพื้นที่ สามารถรับรู้ปัญหา และประสานทรัพยากรให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน

บทบาทด้านการบริการประชาชน แม้ประชาชนประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด แต่ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจอธิบายได้ว่า งานบริการประชาชนของผู้ใหญ่บ้าน เช่น การให้ความช่วยเหลือ การอำนวยความสะดวก หรือการเข้าพบได้ง่าย เป็นบทบาทพื้นฐานที่ประชาชนคาดหวังและรับรู้ในชีวิตประจำวัน แต่บทบาทดังกล่าวอาจยังไม่เพียงพอที่จะสร้างผลลัพธ์เชิงโครงสร้างต่อการพัฒนาชุมชนโดยรวม กล่าวคือ การบริการประชาชนเป็นเงื่อนไขสนับสนุนความพึงพอใจ แต่การพัฒนาชุมชนจำเป็นต้องอาศัยบทบาทเชิงยุทธศาสตร์มากกว่า เช่น การวางแผน การประสานงาน การผลักดันนโยบาย และการจัดการความมั่นคงทางสังคม พบว่า บทบาทด้านการประสานงานของผู้ใหญ่บ้านส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แม้ว่าคำอธิบายจะอยู่ใน

ระดับไม่สูงมาก แต่สะท้อนให้เห็นว่า การประสานงานยังคงเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน โดยผู้ใหญ่บ้านทำหน้าที่เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างประชาชน หน่วยงานภาครัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน และเครือข่ายภาคประชาชน เพื่อระดมทรัพยากรและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ แม้ว่าผลการศึกษาดังกล่าวจะมุ่งเน้นมิติการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าการพัฒนาชุมชนโดยตรง แต่สะท้อนให้เห็นบทบาทสำคัญของผู้ใหญ่บ้านในฐานะ “ผู้ประสานงาน” และ “ตัวกลางเชื่อมโยง” ระหว่างประชาชนกับโครงสร้างอำนาจของรัฐ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งนี้ที่พบว่า บทบาทด้านการประสานงานเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาครั้งนี้มีความแตกต่างจากการศึกษาของสันติ สวัสดิพงษ์ (2541) ในบางประเด็น กล่าวคือ การศึกษาของสันติพบว่า ประชาชนมองว่าผู้ใหญ่บ้านมีบทบาทในการช่วยเหลือและพัฒนาท้องถิ่นค่อนข้างน้อย โดยชุมชนส่วนใหญ่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และผู้ใหญ่บ้านจะมีบทบาทเด่นชัดเฉพาะในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อหรือขอรับการสนับสนุนจากนักการเมืองหรือหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น ขณะที่ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ประชาชนรับรู้บทบาทของกำนันในฐานะผู้ประสานงานเชิงพัฒนาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชนอย่างชัดเจน ความแตกต่างดังกล่าวอาจเกิดจากบริบททางสังคม การเมือง และการบริหารราชการที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะภายหลังการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การพัฒนาเครือข่ายภาคประชาชน และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา ส่งผลให้บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในปัจจุบันไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการเป็นผู้นำทางการเมืองหรือผู้รับเรื่องร้องเรียนเท่านั้น แต่ได้พัฒนาไปสู่การเป็น “ผู้ประสานเครือข่ายการพัฒนา” (Development Coordinator) ที่ทำหน้าที่เชื่อมโยงทรัพยากร ความร่วมมือ และนโยบายจากหลายภาคส่วนเข้าสู่ชุมชน ดังนั้น ผลการศึกษาครั้งนี้จึงยืนยันว่า บทบาทด้านการประสานงานของกำนันยังคงมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน แม้ว่ารูปแบบการปฏิบัติหน้าที่จะเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคมและการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบันก็ตาม โดยผู้ใหญ่บ้านยังคงทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการเชื่อมโยงภาครัฐกับประชาชน และเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนระดับฐานราก.

บทบาทด้านนโยบายและการสนับสนุนส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีอำนาจการอธิบายค่อนข้างเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับหลายด้าน สะท้อนว่า การพัฒนาชุมชนจะเกิดผลได้มากขึ้นเมื่อผู้ใหญ่บ้านสามารถแปลงนโยบายจากภาครัฐสู่การปฏิบัติในพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงสามารถสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางการพัฒนา ติดตามผล และผลักดันโครงการที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ประเด็นนี้ชี้ให้เห็นว่ากำนันควรมีบทบาทเชิงนโยบายมากขึ้น ไม่ใช่เพียงรับนโยบายมาปฏิบัติ แต่ต้องสามารถสื่อสารอธิบาย ประยุกต์ และเชื่อมโยงนโยบายให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

บทบาทด้านการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีค่าอำนาจการอธิบายสูงที่สุดในบรรดาสมมติฐานที่ทดสอบ สะท้อนอย่างชัดเจนว่า ในบริบทจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัย ความไว้วางใจ และการลดความขัดแย้งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานของการพัฒนาชุมชน หากชุมชนขาดความปลอดภัย การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตย่อมดำเนินไปได้ยาก ดังนั้น ผู้ใหญ่บ้านจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้สร้างสันติสุขระดับชุมชน ผู้ประสานระหว่างประชาชนกับหน่วยงานความมั่นคง และผู้ส่งเสริมกิจกรรมที่ลดความขัดแย้งและสร้างความสามัคคีในพื้นที่

ผลการศึกษาปัญหาและข้อจำกัด พบว่า แม้ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แต่ประเด็นภาระหน้าที่หลายด้านเกินไปและงบประมาณไม่เพียงพอยังคงเป็นข้อจำกัดสำคัญ สะท้อนว่าผู้ใหญ่บ้านต้องรับผิดชอบงานหลายมิติ ทั้งงาน

ปกครอง งานพัฒนา งานประสานงาน งานบริการประชาชน และงานความมั่นคง ซึ่งอาจทำให้การปฏิบัติงานเชิงลึกหรือเชิงรุกทำได้ไม่เต็มที่ หากไม่มีทีมสนับสนุน งบประมาณ เครื่องมือ และระบบข้อมูลเพียงพอ

โดยภาพรวม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า บทบาทของผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่เทศบาลตำบลปะแตมีความเข้มแข็งและได้รับความเชื่อมั่นจากประชาชน โดยเฉพาะบทบาทด้านการปกครอง การสร้างความสงบเรียบร้อยและการประสานงานอย่างไรก็ตาม การพัฒนาบทบาทกำนันในระยะต่อไปควรมุ่งไปสู่การเป็นผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงนโยบายทรัพยากรเครือข่าย และพลังประชาชนเข้าด้วยกัน เพื่อให้การพัฒนาชุมชนมีความต่อเนื่องเป็นระบบ และยั่งยืน

สรุปผล

บทบาทของผู้ใหญ่บ้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก และทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า บทบาทด้านการแก้ไขปัญหาสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาชุมชนสูงสุด โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาชุมชนได้ร้อยละ 20.1 ($R^2 = .201$) และมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($\beta = .448$, Sig. = .000) สะท้อนให้เห็นว่าการรักษาความสงบเรียบร้อย การสร้างความปลอดภัย และการจัดการปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการพัฒนาชุมชนในทุกมิติ ดังนั้น ควรส่งเสริมศักยภาพผู้ใหญ่บ้านในการบริหารจัดการความมั่นคงของชุมชนควบคู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และคุณภาพชีวิตของประชาชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้

1. ควรรักษาและพัฒนาบทบาทด้านการปกครองของผู้ใหญ่บ้านให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะความยุติธรรม ความโปร่งใส ความเป็นกลาง และการดูแลความสงบเรียบร้อยในชุมชน เพราะเป็นบทบาทที่ประชาชนให้ความเชื่อมั่นสูงสุด และยังเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน
2. ควรส่งเสริมบทบาทด้านการพัฒนาให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะโครงการที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาอาชีพและรายได้ การพัฒนาสาธารณูปโภค การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เนื่องจากผลการวิจัยชี้ว่าบทบาทด้านการพัฒนาส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญ
3. ควรยกระดับบทบาทด้านการบริการประชาชนจากการให้บริการเฉพาะหน้าไปสู่การบริการเชิงระบบ เช่น การจัดทำช่องทางรับเรื่องร้องเรียน การติดตามผลการช่วยเหลือประชาชน การจัดทำฐานข้อมูลปัญหาครัวเรือน และการเชื่อมโยงการบริการกับแผนพัฒนาชุมชน เพื่อให้บทบาทด้านบริการประชาชนสามารถส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนได้ชัดเจนมากขึ้น
4. ควรเสริมบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในฐานะผู้ประสานงานเชิงพื้นที่ โดยจัดให้มีเวทีประชุมร่วมระหว่างกำนัน เทศบาล ผู้นำศาสนา ผู้นำชุมชน หน่วยงานรัฐ และประชาชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนและเชื่อมโยงทรัพยากรให้ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน

5. ควรพัฒนาศักยภาพของผู้ใหญ่บ้านด้านการสื่อสารนโยบาย เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าประเด็นการชี้แจงนโยบายภาครัฐให้ประชาชนเข้าใจมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าประเด็นอื่นในด้านนโยบายและการสนับสนุน ดังนั้น ควรพัฒนาทักษะการสื่อสารสาธารณะ การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และการอธิบายนโยบายให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน

6. ควรให้ความสำคัญกับบทบาทด้านการสร้างความสงบและลดความขัดแย้งในพื้นที่ เพราะเป็นตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาชุมชนสูงที่สุดจากการทดสอบสมมติฐาน ผู้ใหญ่บ้านควรส่งเสริมกิจกรรมสร้างความเข้าใจ ความสามัคคี การพูดคุยในชุมชน และกิจกรรมระหว่างกลุ่มวัย กลุ่มศาสนา และภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างสันติสุขระดับฐานราก

7. ควรลดภาระงานที่ซ้ำซ้อนของผู้ใหญ่บ้าน โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนทีมงาน บุคลากร เครื่องมือและระบบข้อมูล เพื่อช่วยให้กำนันสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นโดยเฉพาะงานประสานงาน งานติดตามโครงการ และงานบริการประชาชน

8. ควรเพิ่มการสนับสนุนด้านงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนาชุมชน เนื่องจากงบประมาณไม่เพียงพอเป็นปัญหาและข้อจำกัดที่ประชาชนรับรู้มากที่สุด การสนับสนุนงบประมาณควรเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาชุมชนที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชน

9. ควรพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและดิจิทัลของผู้ใหญ่บ้าน เพื่อใช้ในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร การรับเรื่องร้องเรียน การจัดเก็บข้อมูลชุมชน การประสานงานกับหน่วยงาน และการติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

10. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการพัฒนา ตั้งแต่การเสนอปัญหา การวางแผน การดำเนินงาน การติดตาม และการประเมินผล เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน และทำให้การพัฒนาชุมชนมีความยั่งยืน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาบทบาทของผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่อื่นของอำเภอยะหา หรืออำเภออื่นในจังหวัดยะลา เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของบทบาทกำนันในบริบทพื้นที่ที่แตกต่างกัน

2. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม โดยสัมภาษณ์กำนัน ผู้นำศาสนา ผู้บริหารเทศบาล เจ้าหน้าที่รัฐ และประชาชน เพื่อให้เข้าใจมิติที่ลึกซึ้งขึ้นเกี่ยวกับบทบาท อุปสรรค และความคาดหวังต่อกำนัน

3. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาชุมชน เช่น ภาวะผู้นำของผู้ใหญ่บ้าน ความไว้วางใจของประชาชน ทุนทางสังคม เครือข่ายชุมชน งบประมาณ และความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน

4. ควรใช้การวิเคราะห์เปรียบเทียบบทบาทผู้ใหญ่บ้านแต่ละด้านพร้อมกัน และค้นหาวาทะบทด้านใดเป็นตัวพยานการพัฒนาร่วมกันที่สำคัญที่สุด

5. ควรพัฒนาโมเดลการเสริมสร้างบทบาทผู้ใหญ่บ้านในการพัฒนาชุมชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยบูรณาการมิติการปกครอง การพัฒนา การประสานงาน การมีส่วนร่วม และการสร้างสันติสุขในระดับชุมชน

References

กุลสุมา เขียวเพกา. (2560). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลร่อนทอง อำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์ สาขาวิชารัฐศาสตร์ ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- โกวิท พวงงาม. (2553). *การปกครองท้องถิ่นไทย : เอกสารตำราหลัก ประกอบการเรียนการสอนหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่น วิชาการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ปธาน สุวรรณมงคล. (2552). *การเมืองท้องถิ่น: การเมืองของใครโดยใคร เพื่อใครกรุงเทพมหานคร*. พิมพ์อักษร
- ปัญญา เฉลียวชาติ. (2560). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธนศร ยืนยง. (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- พรณเพ็ญ วัฒนมงคลลาภ. (2559). *แนวทางในการพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอเมืองแพร่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน*. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สิทธิธัญญ์ วารุณสหรัชกณ. (2559). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม*. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (การเมืองการปกครอง) สาขาวิชาการเมืองการปกครองสำหรับนักบริหาร คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวรรณ พินตานนท์. (2546). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบล*. กรุงเทพฯ: อาสาธิปไตย ดินแดน.
- Dahl, Robert A. (1971). *Polyarchy: Participation and Opposition*. New Haven: Yale University.
- Weiner Myron. (1971). *Political Participation: Crisis of the political Science Process in Leonard Binder and Other (eds) Crisis and Sequences in Political Development*: Princeton University Press.
- Baster, Nancy. (1985). *Social indicator research: some issues and debates*. In J. G. M. Hilhorst and M. Klatter (eds.), *Social Development in the Third World: Level of Living Indicators and Social Planning*. London: Croom Helm for the Institute of Social Studies.
- B.D. Zodikoff. (2005). *Gender, Self – Care and Functional Status Among Older Persons with coronary heart disease: A National Perspective*. *Women & Health*. 39(1): 65 – 84.
- Borrow and Smith. (1979). *Aging and Ageism and Society*. St. Paul: West Publishing, Company.
- Burnette, D., Mui, A.C.; & B.D. Zodikoff. (2004). *Gender, Self – Care and Functional*
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1980). *Participations place in rural development: Seeking clarity through specificity*. New York: World Developments.
- James L. Creighton. (2021). *Public participation handbook: making better decisions through citizen involvement*. New York: World Developments.
- Tora Yamane. (1973). *Statistic: An introductory analysis (3rd ed.)*. New York: Harper and Row. *Women & Health*. 39(1): 65 – 84.
- Status Among Older Persons with Coronary Heart Disease: A National Perspective.